
In memoriam: Amir Ljubović
(1945–2019)
Neusiljeni autoritet

Dana 26. novembra 2019. preminuo je prof. dr. Amir Ljubović. Profesor je – neka mi bude dopušteno da ga u nastavku ovog zapisa oslovljavam tako – rođen 1945. godine u Sarajevu, gdje je prošao sve faze svoga formalnog obrazovanja. Radio je u Orijentalnom institutu u Sarajevu, a kasnije i na Odsjeku za orijentalistiku (danas Odsjek za orijentalnu filologiju) Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Tokom svoje nastavne karijere Profesor je biran u zvanje vanrednog, a potom i redovnog profesora. Držao je nastavu na predmetima *Orijentalno-islamska civilizacija*, *Historija arapskog jezika s uvodom u semitistiku*, *Stvaralaštvo Bošnjaka na orijentalnim jezicima*, *Uvod u orijentalnu filologiju* i *Uvod u iranistiku* na matičnom odsjeku te nastavu na predmetu *Historija filozofije istočnih naroda* na Odsjeku za filozofiju. Također je izvodio nastavu na postdiplomskom studiju Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu. Gostujući na Odsjeku za turkologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Profesor je držao predavanja na predmetu *Islamska civilizacija*.

Iz Profesorovog je pera proisteklo pet autorskih knjiga, objavljenih na tri jezika. Četiri knjige drugih autora Profesor je priredio i(li) izvršio redakturu njihovog teksta. Osim knjiga, Profesor je u domaćoj i stranoj periodici objavio desetke naučnih i stručnih radova, ocjena i prikaza. Tokom angažmana u Orijentalnom institutu radio je na više istraživačkih projekata i bio saradnik na izradi nekoliko enciklopedija.

Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu Profesor je obavljao dužnost predsjednika Vijeća Odsjeka za orijentalnu filologiju (u više navrata), predsjednika Upravnog odbora, prodekana i dekana Fakulteta. U jednom mandatu bio je član Upravnog odbora Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu.

Prethodno navedene činjenice zabilježene su, i to mnogo preciznije i potpunije, u različitim prigodnim izdanjima (naprimjer, u više izdanja *Spomenice Filozofskog fakulteta*), te tekstovima objavljenim tragom vijesti o Profesorovom odlasku; zbog toga sam, u ovome kratkom slovu, odustao od navođenja godina (osim kad je riječ o godinama njegova rođenja i povlačenja s ovoga svijeta), razdobljā, bibliografskih podataka... Međutim, znatno važniji razlog za odustajanje od faktografskog pristupa Profesorovoj naučno-nastavnoj i, prije svega, ljudskoj ostavštini jeste želja da se izađe iz okvira, ponekad

suhoparno činjeničnog; da se ukaže na ono što u pobranju faza akademskog napretka, ili bibliografskih jedinica naučnoistraživačkog opusa, nerijetko ostane nezapisano, a time i, prije ili kasnije, neumitno zaboravljeno, budućim generacijama nepoznato. Kad je o Profesoru riječ, toga *onog*, neizrečenog i nezabilježenog, ima napretek, ponajviše zbog njegovog karaktera i ličnosti.

O vrhunskoj vrijednosti Profesorovog naučnoistraživačkog rada u više je navrata pisano; o njegovim nesvakidašnjim nastavničkim kvalitetima svjedoče sjećanja njegovih studenata, ali i dokumenti internog karaktera, pohranjeni na Fakultetu; no, ovdje, prije svega, želim istaknuti da je Profesor u našoj, regionalnoj i međunarodnoj akademskoj zajednici, kao i među svojim studentima, bio poznat kao čovjek od reda i metode.

Nema nijednog Profesorovog studenta iz starijih generacija koji se ne sjeća njegovih čuvenih roze kartica; koncizno ispisanih teza, od kojih je Profesor polazio i na osnovu njih ispredao uvijek sadržajna, zanimljiva i kristalno jasna i poticajna predavanja, a sve to svojim dubokim, ali toplim i prijatnim glasom (u mladosti je Profesor bio blizu da se okuša kao spiker na Radiju Sarajevo, *onom, nekadašnjem...*), koji je na slušaocima uvijek ostavljao snažan dojam.

Profesorove knjige i članci zoran su primjer sređenosti i metodološke uzornosti njegovog pristupa naučnom istraživanju. Pridodaju li se tome poslovična akribičnost, istraživačka odgovornost i pouzdanost, pomno osmišljena i koherentna struktura njegovih spisa (sve Profesorove knjige i radovi funkcioniraju kao snažne organske cjeline čiji su sastavni dijelovi logično raspoređeni i međusobno povezani), do tančina razvijen sistem logičkog mišljenja, dotjeran i prefinjen stil (ali nikad suviše kitnjast da bi ugrozio artikulaciju misli i odvratio koncentraciju čitaoca od predmeta istraživanja, ili pitanja o kome se raspravlja) – posve je jasno zbog čega se Profesor ovih dana (nažalost, tužnim povodom) spominje kao jedan od najznačajnijih domaćih i regionalnih arabista i istraživača bosanskohercegovačke kulturne baštine na orijentalnim jezicima.

Blagodat Profesorovog urođenog osjećaja za red, te njegove nesvakidašnje metodološke osviještenosti, *osjetila su* i djela drugih autora, kako klasična tako i djela Profesorovih savremenika. Klasična je djela uređivao, vršio redakturu prijevoda s arapskog jezika i dovodio ih u stanje potpune semantičke funkcionalnosti i prohodnosti, a djela svojih savremenika (bilo da je riječ o disertacijama ili knjigama), nerijetko mu povjeravana na uvid i procjenu, znao je preokrenuti, transformirati, podariti im novu strukturu, a time i posve novu naučnoistraživačku dimenziju. Na taj je način presudno doprinio kvalitativnom nivou njihovih izdanja; neka bi, i uprkos nesumnjivoj vrijednosti i važnosti, bez Profesorovog ključnog upliva i do danas ostala neupotrebljiva. Sve navedeno Profesor je uvijek činio taktično, obazrivo i s mjerom, ali i

učenjački kritično, nespreman da pravi kompromise i podrži bilo šta što bi se kosilo sa standardima kojih se, prije svih, sam pridržavao.

Red i metodičnost bili su Profesorova vodilja i prilikom obavljanja dužnosti dekana Filozofskog fakulteta. Administracija Fakulteta razdoblje njegove *uprave* pamti kao harmonično, rasterećeno i mirno, ali i stabilno, efikasno i uspješno. U vrijeme kad je Profesor bio na čelu Fakulteta, uposlenici Dekanata nisu bili prinuđeni posezati za sedativima; a pogotovo se nije moglo desiti da redovnim profesorima Fakulteta rješenje o odlasku u mirovinu na njihov radni sto ostavi spremačica, prilikom obilaska profesorskih kabineta.

Nauka i naučna istina bili su Profesorov ideal kome je težio tokom cijele svoje akademske karijere. Profesor se odlučno suprotstavljao svakoj vrsti ideologiziranja i banaliziranja nauke. Nije gajio nimalo razumijevanja za pseudonaučne i mitske naslage na kulturnoj historiji ovoga podneblja, pogotovo nagomilane tokom posljednjih nekoliko decenija. Takve je naslage argumentirano dekonstruirao i nakon odlaska u mirovinu, sve do posljednjih mjeseci života, objavljujući u virtuelnom prostoru niz iznimno vrijednih i značajnih tekstova o kulturnoj historiji Sarajeva. Bilo bi i više nego poželjno i potrebno, ne samo iz pijeteta prema Profesoru nego i radi općega dobra, te tekstove objediniti, urediti i objaviti.

Posao kojim se bavio Profesor nije doživljavao kao priliku i sredstvo za stjecanje društvenog ugleda, slave, moći, utjecaja... Razlog tome je, prije svega, činjenica da je on, po svojoj prirodi, bio skroman i samozatajan čovjek. No, smatram da za takav Profesorov odnos prema blještavim trivijalnostima, kojima teže oni zalutali u svijet nauke, postoji još jedan povod; naime, temeljem ne prečestih, ali uvijek prijatnih i korisnih razgovora koje sam s njim vodio, držim da je Profesor vjerovao kako će, kad jednom prođe suludo vrijeme u kojem živimo (a ono, prije ili kasnije, mora proći, to je naprosto historijska zakonitost), kad se okonča praksa ortačkog akademizma i klijentelizma, kad skribomaniju, bezočno plagijatorstvo i elementarno, bahato neznanje više ne bude moguće smatrati odlikama *akademske izvrsnosti*, kad se na univerzitet ne bude moglo sletjeti direktno s aerodroma, kad... Morat će uslijediti veliko pospremanje, to jest, proces objektivnog i nepristrasnog vrednovanja ostavštine svakog člana akademske zajednice. Profesorova će ostavština, bez ikakve dvojbe, kroz taj proces proći neokrznuta i neokrnjena, upravo zato što nije nastala da bi se njome priskrbile zvučne nagrade i institucionalna priznanja, nego kao proizvod suverenog znanja i čiste, jedine ispravne želje i poriva – da se ozbiljnim i odgovornim naučnim radom doprinese pomjeranju granica ljudskog saznanja i spoznaje, na korist i dobrobit svakoga čovjeka. Na toj je činjenici, uz sve ostale njegove vrijednosti, izgrađen Profesorov zdravi, neusiljeni autoritet.

Prije i povrh svega, Profesor je bio dostojanstven i plemenit, sposoban da, bez obzira na sve, u ljudima prepoznaje i vidi isključivo dobrotu.

Neka mu je veliki rahmet. Lahka mu bila bosanska zemlja.

Namir Karahalilović